

Sessie tijdens Symposium Begeleidingskunde 1 november 2016:

Stilstaan en bewegen voorbij de hiërarchie

Mieke Moor (organisatiefilosoof)

Mieke Koldewee (omdraaier)

www.organisatieatelier.com

Stilstaan = balanceren = bewegen?

Ga op 1 been staan, voel de voetzool.

Stilstaan of beweging?

Balanceren is niet vastzetten, maar voortdurend bewegen

Ook op twee voeten, voel ook hier de beweging om ons wonderlijke
construct 'lichaam' (zwaartepunt hoog op twee stokjes en voetjes
dragen)

The Thinking Body, Mabel E. Todd (1947)

Walking, as we all know, is easier and less fatiguing than standing, since the process of losing out balance and quickly recovering it causes less strain than the effort to keep our very flexible, delicately poised mechanism in one position.

Of.... Bewegen om stil te leggen

Mieke Moor: ....maar het is ook andersom. Want in de bewuste fysieke beweging kan je de werveling van het denken stilleggen, of iig vertragen. In Yoga is dit het ultieme doel. Maar ook het Socratische wandelen door de zuilengalerij refereert daaraan: daarvan was het doel 'stil te kunnen staan' bij een aantal vragen, ipv de hordenloop van de geest achterna te rennen.

We gaan gezamenlijk lopend verder in deze sessie....

Horizontaal?

Ga met aandacht liggen op de grond en ervaar je lichaam in horizontale positie, sluit je ogen even. Voel je gewicht dat de grond raakt. Laat dat steeds meer zakken. Wat ervaar je in deze horizontale positie? Dan open je je ogen en neemt het perspectief van de ruimte vanaf horizontale positie in je op. Wat zie je?

Wissel vanaf deze positie uit met je partner.

Roep associatief woorden die opkomen bij dit horizontale perspectief

Verticaal?

Doe je ogen dicht en sta langzaam en met aandacht voor elke beweging die je lijf maakt op. Voel met gesloten ogen de verticale positie. Wat ervaar je vanuit je lijf? Hoe ervaar je je gewicht?

Open je ogen en neem het perspectief van de ruimte vanaf deze verticale positie waar. Wat zie je?

Wissel uit met je partner.

Roep associatief woorden die opkomen bij dit verticale perspectief

Mieke Moor over *horizontaal/verticaal*:

Horizontaal – verticaal breng ik graag in verband met Harry Kunneman die in zijn inaugurele rede uitlegt hoe wij in onze postmoderne tijd steeds minder ‘verticaal georiënteerd (kunnen) zijn’. Daarmee bedoelt hij dat het opzien naar iets of iemand ‘boven ons’ aan het verdwijnen is. Dat wat we ooit als waar(heid) en gezag erkenden is afgebrokkeld omdat we zelf ook toegang hebben tot kennis hebben gekregen, en daarmee ook hebben ingezien dat kennis niet op zichzelf staat maar als verbonden is met macht. Nietzsche heeft dat ooit verwoord in de uitspraak ‘god is dood’, Foucault heeft dat laten zien via zijn analyse van machtsstructuren in gevangenissen, ziekenhuizen, onderwijsinstellingen. Maar we kunnen het ook hier en nu om ons heen zien in de verschrikkelijke debatten tussen Trump en Clinton.

In een lang verhaal (dat ik hier nu niet zal houden) gaat dit over de ontdekking van complexiteit, het fenomeen dat alles met alles samenhangt, maar dat daar geen logica in zit. Dat betekent dat wij veel meer zijn aangewezen op lokale, het tijdelijke, het nevenschikte in plaats van het bovengeschikte, dat we dáár ons houvast in moeten vinden, al is dat per definitie dus eindig houvast. Dat noemt Kunneman horizontale epistemologie (kennisleer), moraliteit en hij verbindt dat aan begrippen als moerassigheid, rommelen, ‘muddering through’. Leiderschap wordt dan van eenieder (verwacht) ipv van één. Wordt horizontaal ipv verticaal. Iedereen bepaalt de richting, en de gekozen richting is per definitie tijdelijk.

Zelforganisatie

We lopen kris-kras door elkaar

Verdelen de ruimte

Luisteren naar het ritme van de groep en vinden eenzelfde ritme als groep

Al lopende luisteren we naar het volgende verhaal:

Mieke Moor over zelforganisatie:

..is een term die past in de literatuur over chaosmanagement. Mevrouw Mens-Verhulst (bijv.) maakt een vergelijking tussen het zelforganiserend systeem van een cel (uit de biologie) en die van organisaties. Eerst maar eens die cel: dat is in de biologie de kleinste eenheid van een groter geheel (lichaam) waar de innovaties die het grotere lichaam nodig heeft om te overleven, beginnen. Dat werkt als volgt: via het celmembraam (de rand van de cel) dringen 'dingen' van buiten binnen in de cel die daarmee aan het werk gaat / ze verwerkt en daarmee eerst zichzelf en daarna/mee tegelijk ook het grotere geheel/lichaam vernieuwt – omdat de cel onderdeel is van het grotere lichaam, dat grotere lichaam in het klein is. Cruciaal is de beweging van buiten naar binnen en het vermogen van de cel om het nieuwe zelf te verwerken (zie hier associatie met zelfverwerkingsvermogen / zelfverwerkelijsvermogen). Nogmaals, goed om je te realiseren: die verwerking / dat werk wordt dus niet gestuurd door het grotere systeem, dat feitelijk ook niet bestaat, behalve dan dat het grotere systeem bestaat in de gezamenlijkheid van de zelforganiserende cellen.

Mieke Moor over zelforganisatie:

Een verhaaltje uit een andere 'cellenwereld' maakt misschien meer inzichtelijk wat de betekenis hiervan kan zijn voor organisaties. Een tijdje geleden voerde ik een gesprek met de abt van het klooster in Zundert waar ik regelmatig kom om in stilte (in een cel) te werken. Wij hadden een gesprek over de ontwikkeling van het klooster en ik vroeg mij af hoe zij zich staande hielden in den wereld die steeds verder van hen af lijkt te komen staan en daarmee misschien ook bedreigend is voor hun orde (in meerdere betekenissen van het woord). De Abt vertelde mij hoe zij als kloostergemeenschap zichzelf juist ontwikkelen door / via alles wat er van buitenaf op hen afkomt. Dat zij niet geïsoleerd zijn van de wereld maar er ook deel van uit maken. Voorbeelden die hij gaf waren: de marketingwereld die op een gegeven moment vond dat er nu al een tweede biervat moet worden bijgeplaatst in hun onlangs met succes gestarte bierbrouwerij als middel van levensonderhoud, terwijl zij zelf een andere timing in gedachten hadden; of de fiscus die de gemeenschap sinds kort ziet als 'voordeurdelers' ipv losse leden elk met eigen recht op AOW, of de wet die ineens testamenten eist van alle broeders waarin duidelijk staat wie er namens hen kan spreken als iemand in het ziekenhuis beland, omdat de abt daar niet meer vanzelf wordt herkend. Zij wijzen al deze veranderingen niet af, maar betrekken deze veranderingen in hun beraadslagingen over hun (voort)bestaan: zó groeien zij, geven zij hun gemeenschap vorm, zo ontwikkelen ze hun identiteit.

Mieke Moor over *zelforganisatie*:

Zelforganisatie gaat over het vermogen om aan de rand van een systeem (en in wezen geldt dat voor elke cel), in verbinding met wat buiten dat systeem is te vernieuwen, te overleven, te leven. Zelforganisatie betekent dat de kracht van een groep (geheel/organisatie) en het vermogen van de eenling nauw verbonden zijn. Zelforganisatie gaat niet over hiërarchie, rekt niet vanuit een centrum (van de macht), maar veronderstelt gemeenschap(ppelijkheid).

Gemeenschap(pelijkheid) in de Afrikaanse kringdans

We vormen een mooie kring

En wanen ons op een Afrikaans dorpsplein

Voeten in rode aarde, de drummers spelen een ritme

We ervaren het ritme als ware het dat de drummers ónze huid raken en komen in
beweging als groep

In het midden ontstaat een krachtige ruimte waarin je je geroepen kan voelen om te
variëren

Muziek:

Merlin Nyakam (Cameroen)

Dombolo

Dialogoog in de kring

Vanuit hetzelfde principe als in de dans voeren we een gesprek in de kring

De groep vormt het dragende veld door met aandacht een aanmoediging aanwezig te zijn (en niet te oordelen of inwendig 'uit' te stappen)

We experimenteren met voortdurend iemand in het midden te hebben.... Whatever ze inbrengen, of het hout snijdt of niet... als de beweging maar voortduurt....

We sluiten af met nogmaals muziek en dans